

Enderrock | Joan Josep Isern | Actualitzat el 03/10/2022 a les 10:10

Faraons, marcians i altres meravelles

El crític literari Joan Josep Isern recorda alguns dels èxits musicals que han esdevingut després d'un fet històric

El 19 de juliol de 1962 es va llançar des del cap Canaveral el Telstar, el primer satèl·lit dedicat a les comunicacions. Tot just un mes després arribava a les botigues un senzill de **The Tornadoes** amb una peça instrumental a la cara A escrita pel músic anglès **Joe Meek** i titulada precisament "Telstar".

Recordo que aquells tres minuts -que començaven i acabaven amb una tosca simulació del so dels coets que impulsaven l'enginy i que, entremig, oferien una base trepidant de guitarres, baix i bateria i, sobretot, un omnipresent orgue amb una sonoritat que aleshores ens semblava d'allò més 'còsmica'- van tenir un èxit immediat arreu del món fins al punt que encara avui reconec que m'emociono una mica quan l'escolto.

No és pas aquest el primer maridatge entre un fet històric i la seva plasmació en la música popular. N'hi ha una pila. Em remunto, per exemple, al 1922, quan l'arqueòleg Howard Carter va descobrir la tomba de Tutankhamon i només tres anys després un cuplet titulat "Tuthom-Jhama" -que començava tot dient "A la Xina i al Japó/ hi ha una gran revolució/ perquè un savi sense por/ ha

obert la porta d'un faraó"- ja formava part de *Ric-ric*, un espectacle musical escrit per Manuel Sagrañes i Joan Company. Un "Tuthom-Jhama" que 45 anys després **Guillermina Motta** va recuperar per al disc *Remena nena* (Edigsa, 1970).

La recerca d'altres mons ha atret sempre els músics, ja sigui en el passat sota la sorra d'un desert o en el futur. I de manera molt especial els habitants de Mart: els marcians. L'any 1959, tres anys abans del *Telstar*, l'argentí **Billy Cafaro** saltava a la fama amb "Marcianita", una cançó dedicada a una imaginària noieta del planeta roig amb la qual el cantant pensava citar-se en un futur anterior al mític 1984 imaginat per George Orwell: "*La distancia nos acerca/ y en el año 70 felices seremos los dos*", diu la lletra.

Vuit anys després, **Manolo Díaz**, un dels noms importants del 'pop' espanyol, es despenjava amb un invent en forma de disc senzill titulat *La canción ficción* (Sonoplay, 1967), amb un parell de peces delicioses. La cara A es titulava "Laboratorio" i va ser una premonició del que després serien els nadons-proveta: "*Oye:/ el día que a los hombres nos construyan/ en un laboratorio muy moderno/ tendremos que llamarle mamá*". I la cara B l'ocupava "Los marcianos", als quals, com ja és habitual, se'ls descrivia com a molt més intel·ligents, però més lletjos.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=z1hFpBeLspM>

Els efectes de so i els cors demostraven una certa evolució d'ençà de **The Tornados** però, escoltada avui, aquella 'canción ficción' combina la nostàlgia amb una miqueta de vergonya aliena. Uns arranjaments que, per cert, només un any després el grup madrileny **Los Pekenikes** va voler potenciar a "Cerca de las estrellas", una cançó inclosa al disc *Alarma* (Hispavox, 1968).

I posats ja a dir-ho tot no podem deixar de banda que a casa nostra també ens vam interessar pels habitants de Mart. En aquest cas, va ser gràcies a **Sisa** que va escriure uns deliciosos "Marcianitus" per a un popular espectacle de *Dagoll Dagom, Nit de Sant Joan* (Edigsa, 1981).

La fascinació pels enginyers tecnològics, sobretot els que pertanyien a la branca de la comunicació, va tenir una protagonista excepcional. Em refereixo a la xilena Ana Nora Escobar, coneguda al món de la faràndula com a **Monna Bell**. El 1959 guanyava el primer Festival de Benidorm amb "El telegrama", una cançó que era exercici d'adaptació de la terminologia telegràfica als missatges entre els enamorats, i l'any següent va enregistrar "Comunicando", una altra pràctica que, en aquest cas, ja denunciava els problemes que comportava xerrar massa a través del telèfon: "*Quise decirte vida mía/ lo que por ti yo estoy pasando,/ pero no pude, pero no pude porque estabas/ comunicando, comunicando, comunicando*".

Deixo per al final la gran **Lolita Garrido**, que el 1947 ja cantava a una futura televisió: "*La televisión pronto llegará,/ yo te cantaré y tu me verás*". Nou anys després TVE feia les primeres proves i començava a donar-li la raó. I, de fet, aquí va ser quan la troca es va començar a embolicar...

